

“Історія виникнення та розвитку аудиту”

План лекції

1. Аудит в системі господарського контролю та його необхідність
2. Суть аудиту та його завдання
3. Виникнення аудиту в світі та в Україні

1. Аудит в системі господарського контролю та його необхідність

Контроль — це процес, який забезпечує відповідне функціонування конкретного об'єкту, прийнятий управлінським рішенням і направлений на успішне досягнення поставленої мети.

Метою контролю є об'єктивне вивчення фактичного стану справ у різних галузях суспільного і державного життя, виявлення тих факторів і умов, які негативно впливають на виконання прийнятих рішень і досягнення поставленої мети.

Класифікація господарського контролю

Рис. 1.1. Класифікація господарського контролю

- ▣ **Наступний контроль** проводиться після здійснення господарських операцій на підставі даних, зафіксованих у первинних документах, регістрах бухгалтерського обліку і в бухгалтерській звітності.

Мета такого контролю - перевірка доцільності і законності господарських операцій за певний період, виявлення недоліків в роботі, порушень і зловживань, якщо вони були допущені.

За метою та цільовою направленістю – ревізія; тематична перевірка; аудит (зовнішній, внутрішній); розслідування; службове розслідування.

- ▣ **Ревізія** - це система контрольних дій, яка здійснюється за дорученням керівника вищестоящего органу управління або державними контролюючими органами, ревізійною групою або ревізором, за діяльністю підприємств і організацій, при якій встановлюється законність, достовірність та економічна доцільність здійснення господарських операцій, а також правомірність дій посадових осіб, які брали участь в їх здійсненні.
- ▣ Основна мета ревізії - виявлення фактів господарських і фінансових порушень, розкрадань, безгосподарності і марнування; встановлення причин і умов, що сприяли встановленим Господарським порушенням і зловживанням та винних в цьому осіб; вживання заходів щодо відшкодування завданої шкоди як в процесі ревізії, так і після неї; внесення пропозицій щодо усунення недоліків і порушень, притягнення до адміністративної і кримінальної відповідальності осіб, які допустили порушення або зловживання.

Аудит як форма контролю

Аудит в залежності від суб'єкта здійснення поділяється на зовнішній і внутрішній.

▣ **Аудит (зовнішній)** - це незалежна експертиза стану бухгалтерського обліку, фінансової звітності та висловлення думки аудитора щодо повноти, законності та достовірності відображених в них фінансово-господарських операцій господарюючого суб'єкта.

Мета аудиту - висловлення думки аудитора щодо аудованої інформації і доведення цієї думки через аудиторський висновок до користувачів.

▣ **Під внутрішнім аудитом** розуміють діяльність внутрішніх аудиторів, що здійснюється в інтересах господарюючого суб'єкта і включає перевірку та оцінку стану роботи підприємства та його структурних підрозділів працівниками, що входять до штатного складу підприємства. Внутрішній аудит проводиться всередині підприємства на вимогу та за ініціативою його керівництва, та від його імені.

Виділяють три підходи щодо необхідності аудиту: *потреби потенційного чи існуючого інвестора, теорія агентів і теорія мотивації*.

- Підхід, що враховує потреби потенційного чи існуючого інвестора, полягає в тому, що кожен інвестор компанії не має впевненості у достовірності показників фінансової звітності.
- Теорія агентів (або керуючих) - це потреба в аудиті на замовлення власників. Власники, як правило, наймають для управління своїми фірмами виконавчих директорів, а самі безпосередньо справами фірми не займаються. Результати діяльності вони вивчають через фінансову звітність.
- Теорія мотивації пояснюється тим, що менеджери більш відповідально будуть ставитись до складання звітності, якщо знатимуть про обов'язковість її перевірки аудитором. Це знижує ймовірність помилок, зловживань, шахрайства, тобто сприяє отриманню споживачами достовірної публічної звітності.

2. Суть аудиту та його завдання

Згідно Закону України аудит - це перевірка публічної бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності, обліку, його повноти і відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам.

Мета аудиту

Мета аудиту визначається предметом аудиторської перевірки. В загальному значенні мета аудиту полягає в досить глибокому і докладному ознайомленні з предметом аудиторської перевірки, щоб скласти про нього компетентну думку.

Завдання аудиту

Завдання аудиту визначається його метою. На сучасному розвитку економіки в Україні основним завданням аудиту є збирання достовірної вихідної інформації про господарсько-фінансову діяльність суб'єкта господарювання і формування на цій основі висновків про його реальний фінансовий стан.

Користувачі аудиту

- власникам господарюючих суб'єктів для визначення стратегії їх розвитку;
- інвесторам (місцевим та іноземним) при вкладанні своїх капіталів у інші господарюючі суб'єкти;
- банкам для прийняття рішення про доцільність надання кредиту;
- постачальникам для одержання гарантій повної оплати за відвантажені товари, виконані роботи та надані послуги;
- акціонерам для контролю за роботою адміністрації товариства;
- державним органам для планування потреб макроекономіки та оцінки податкових надходжень до бюджету тощо;
- державним органам, судам, прокурорам та слідчим для підтвердження достовірності фінансової інформації, що їх цікавить, включаючи інформацію, яка є комерційною таємницею

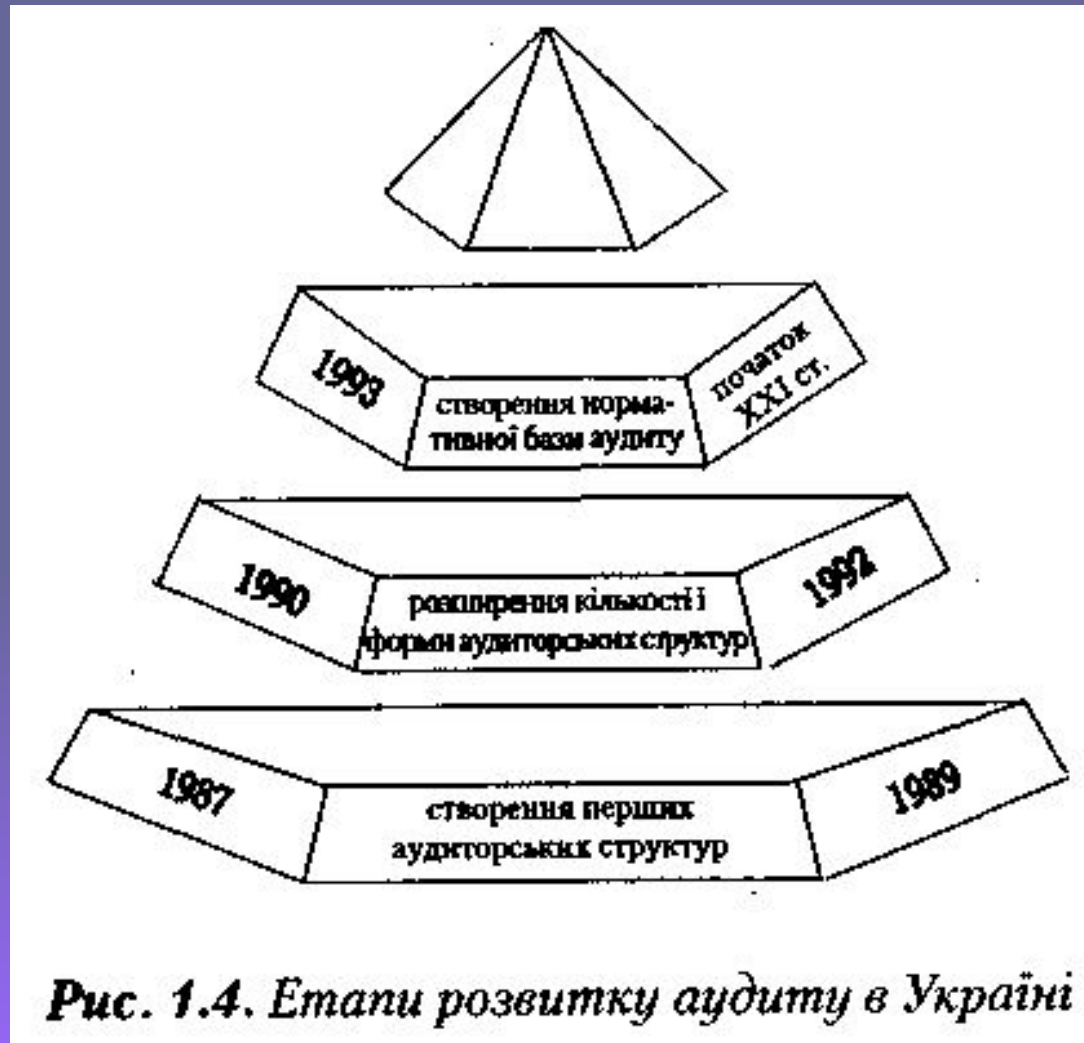
Рис. 1.2. Основні користувачі інформації, що підлягають аудиту

Функціональні завдання аудиту

- ▣ **Завдання коригування** - у випадку, якщо за результатами проведеного аудиту аудитором зроблені негативні висновки, він може на прохання клієнта видати рекомендації щодо виправлення помилок (але не виправляти їх).
- ▣ **Завдання оперативного контролю** - систематичний контроль безпосередньо в процесі діяльності суб'єкта з метою попередження помилок або вибору оптимальних рішень (не приймати рішення, а допомагати у їх виборі).
- ▣ **Стратегічні** - обґрунтування оптимальної або пропозиція альтернативної стратегії та перспективної програми розвитку суб'єкта господарювання на підставі даних, одержаних у процесі аудиту.

3. Виникнення та становлення вітчизняного аудиту

- 1987 – 1989 рр. – створення перших аудиторських структур;
- 1990 – 1992 рр. – розширення кількості і форми аудиторських структур;
- 1993 р. – початок XXI – створення нормативної бази аудиту – прийняття в 1993 році Закону України „Про аудиторську діяльність”;
- 1995 – 1996 рр. – прийняття тимчасових вітчизняних нормативів з аудиту;
- 01.01. 1999 р. – введення постійно діючих національних нормативів з аудиту.